

Dikkat: Bu e-Kitapçığı görüntü ayarınızı %100'e ayarlayarak okumanız tavsiye edilir.

Sunu

"Alem ancak ilimle anlaşılabilir. İlim arttıkça da âlemler değişir ve çoğalır. İşte biz bu ayrı ayrı âlemleri süratle bir noktada toplayabildiğimizde insan oluruz."

"Âhiret âlemi diye bahsedilen insanın düşünceleridir ve kişi bu âlemde hangi düşüncelerle yaşıyorsa gittiği âlemde de o düşüncelerle yaşayacaktır."

"Kâinat bir noktadan ibaret iken kalem bu noktayı uzatıp harfleri, o harflerden kelimeleri yazmıştır. Her kelimeye birer isim, her isme de ayrı bir huy verildiği için dağdağalar çoğalmıştır. Eğer **insan cümleyi bir noktada toplayabilirse geriye ne kâinat, ne de onun dağdağaları kalır.**"

'Noktanın Sonsuzluğu', tasavvufun temel kavramlarını, derinlemesine açıklayan bir kaynak kitaptır. Lütü Filiz'in yıllar süren sohbetleri, konuşmadaki akıcı üslup korunarak ve dilin anlaşılır olmasına özen gösterilerek derlenmiştir. Dört ciltten oluşan kitabın 1. cildi Allah, Sıfat, Esmâ-yı İlâhi ve İnsan konularını içermektedir. Okuyacaklarınız; söz konusu eserden sizin için seçilenlerdir.

Noktanın Sonsuzluğu -1-

Lütfi Filiz

Düşüncenin Yeni Dünyası
YORUMSUZ

www.yorumsuz.net.tc

tarafından derlenerek size e-kitapçık olarak sunulmuştur. Kaynak: www.noktaninsonsuzlugu.com

Basım: Eylül 2006

Zamansız-Sonsuz Boyutun kapısını açmak için . . Kozmik Bilinç için . .

Olanların ÖTESİNE gitmek için . . Olanların ardındaki ŞİFRELERİ çözmek için . .

Yayın Listemiz >>> Sayfa 40...46

- yorumsz bildirir -

İnsanlığa gerçekleri anlattığına inandığımız düşünürlerin,
yazarların, aydınlanmışların ilimsel üretimlerini
sizlerle paylaşmaktan başka bir arzumuz yoktur.

Biz bir başka insanı değişim-dönüşüme uğratamayız.

Bizim yapabileceğimiz tek şey;
değişim-dönüşümün meydana gelebileceği,
hoşgörü ve sevginin girebileceği bir alan, bir boşluk yaratmaktır.

Dileğimiz size yararlı olabilmek...

**Evreni (algılayamadıklarımız dahil) yöneten ve
farklı adlarla işaret edilen Yüce Gücün,**

bu arzumuzu yerine getirmemiz için, önümüzü açık etmesini diliyoruz;

‘Eğer bu duanın gerçekleşmesi, bizler ve tüm yaşam adına en iyisi olacaksa...’

Düşüncenin Yeni Dünyası
YORUMSUZ

www.yorumsuz.net.tc

Noktanın Sonsuzluğu -1-

Lütfi Filiz

Sayfa

- 5 - **Allah**
- 10 - Hayr-ı Mahzır
- 11 - Hüsn-ü Mutlaktır
- 12 - İşiten, Gören, Bilendir
- 14 - Doğmayan ve Doğurmayandır
- 14 - Evveli ve Sonrası Olmayandır
- 15 - Öldürüp Diriltendir
- 15 - Azameti Sonsuz Olandır
- 16 - Herşeye Kâdir ve Adildir
- 18 - Merhametli ve Affedicidir
- 19 - Sevginin Kaynağıdır ve Çok Sever
- 21 - Tüm Mertebeleri, Sıfât ve Esmayı Kendinde Toplayandır
- 22 - Allah Ânadır

Sayfa

- 23 - Her Yerde Hâzır, Nâzırdır ve Her Şeyden Münezzehtir
- 25 - Yegâne Ben'dir
- 26 - Mühendis-i, Hakikidir
- 26 - En Büyük 'Hayrûlmâkiriyn'dir
- 27 - **Ân Nedir, Zaman Nedir?**
- 33 - **İlâhi Mertebeler**
- 35 - Hüve (Hû)
- 36 - Allah
- 38 - Rab
- 38 - Hak
- 39 - Halk
- 40 - **Yayın Listemiz**

Düşüncenin Yeni Dünyası
Yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

Noktanın Sonsuzluğu

Allah

Herşeyin bir başlangıcı, bir de sonu vardır. Eğer bu başlangıç ve son aynı noktada birleşiyorsa o birleşme noktası esas, gerisi teferruattır. Kâinat da bu kuralın dışında değildir. Onun da bir başlangıcı vardır. İşte "Nokta-yı Kübra" diye kabul edilen o başlangıç noktasına "Allah" denir.

Allah'ın varlığının en kesin delili, kâinatın mevcudiyetidir. Nasıl bir resim ressam olmadan meydana gelemezse, kâinat da bir Yaratan olmasaydı meydana gelemezdi. Burada ressam asıl, resim feridir (gölge, yansıma).

Allah, zatı itibariyle; kendinden başka bir şey olmayan, kendisinde dolduracak boşluk bulunmayan, her ne düşünürse kendinde mevcut ve müstehlik olan, kendinden kendine: "O gün mülkün sahibi kimdir" <40-16> diye sorulduğunda, kendinden başkası bulunmadığından yine kendi: " Herşey Allah'ın hükmü altında kahrolmuştur " <40-16> nidasıyla varlığını kendinde toplayan mertebedir. Bu mertebede Allah'ı Allah'tan başka bilen yoktur.

Allah zatî olarak hüsn-ü mutlak, hayr-ı mahz ve bahr-ı amâ diye anılır. Ancak bu yönüyle düşünülemez. Düşünülse bile tam olarak kavranılamaz. Bunları düşünüp anlamaya çalışmak koskoca bir kazanı küçücük bir tencere kapağıyla örtmeye uğraşmaya benzer ki, sonucu baştan bellidir. Bu konuda çok fazla ısrar edildiği takdirde aklî melekeler zarar görebileceği için "Allah'ın halkettiklerini tefekkür edin, Allah'ı tefekkür etmeyin" denmektedir.

Elle tutulup, gözle görülemeyen bir şey, ancak örnekle anlatılabilir. Mesela; elektriği ele alalım. Elektrik elle tutulmaz, gözle görülmez, fotoğrafı çekilmez, ama varlığı da inkâr edilemez. Anlaşılması için eserlerini görmek gerekir. Eserleriyse ampulün yanması, buzdolabının buz yapması, vantilatörün rüzgâr vermesi, sobanın ısıtması, fırının içine konanları pişirmesi, radyo ve televizyonun çalışması ve bunlar gibi daha bir çok şeyin gerçekleşmesi, yani elektriğin bu esmalar altında fonksiyonlarını göstermesidir. Ceryan kesiliverdiği anda bu fonksiyonların kaybolması elektriğin varlığının delilidir.

Allah da böyledir ve en büyük enerji kaynağıdır. Herşey enerjisini O'ndan alır. O, enerjisini çekiverdiği anda da herşey biter. Onun için "Aliyyü'lâzîm olan Allah'tan başka kuvvet ve kudret sahibi yoktur" <18-39> denmektedir. Burada bizi yanıltan husus; eşyayı görüp, ona varlık veriyor olmamızdır.

Şey; zâtın, ism-i zâhirle zuhurudur. Bunun çoğuluna eşya denir. Buradaki ism-i zâhir de ikiye ayrılır. Birincisi; şey'iyet-i sübut, yani daha zuhura gelmeden önce ilâhi âlemdeki oluşma, ikincisi ise; şey'iyet-i vücud, yani görünür âlemde meydana çıkmadır. Eşya, âyât-ı müteşabihattır ve yapılıp, yıkılır. Âyât-ı muhkemat olan "Şey" ise, o eşyanın içindeki görünmeyendir ve O'nda yapılıp, yıkılma olmaz. Şeyin zuhuru kelâmla olmuştur. Kelâmsa sıfattır. Oluşma, yahut eserin meydana çıkması; zâtın sıfata inmesi (yani, ileride göreceğimiz Cem'den Hazret-ül Cem'e tenezzül etmesi) ile kemale ermiştir. Bu durum

tasavvuf dilinde: "Şey iken, şey'iyet-i sübut idi, eşya olunca mezahir-ül vücut oldu" denerek ifade edilir. Bunların ne demek olduğunu ilerki bahislerde göreceğiz.

Allah'ın eserlerinin başında kâinat ve onun özeti olan insan gelir. Hiç bir şey yoktan var olamayacağına göre, bunların varlığı, ancak var olan bir yaratıcı olmasıyla mümkündür.

Allah, en muhteşem eserinin insan olduğunu, Kur'an'da insan için: "Âdem oğullarına mükerremiyet verdik" < 17-70 >, "İnsanı güzel surette yarattık" < 95-4 >, " Her şeyi ona musahhar kıldık " < 45-13 > demek suretiyle belirtmekte ve insanı yüceltmektedir. Ama maalesef, aslanlar bile insan elinde ehlileşirken, insanın kendini kolay kolay yola getiremediğini görmek üzücü olmaktadır.

"Kendinden başka bir şey olmayan ve kendisinde dolduracak boşluk bulunmayan" dedikten sonra kâinattan ve insandan bahsedilince, akla "Bunlar nereden çıktı ve nerededir" soruları takılacaktır. Bu sorulara özet olarak "Kendindendir ve kendindedir" diye cevap verilebilir.

Bu cevap, çok muğlak ve anlaşılmaz gibi görünebilir. Anlaşılabilmesi için mertebelerin bilinmesine gerek vardır. İlerleyen sayfalarda mertebeler anlatıldığında, muğlak gibi görünen konu kolayca anlaşılır hale gelecektir.

Allah, her olayda Kendi'ni kullarına bildirmektedir. Bazılarımız kaza geçirip ölümden dönmüş, pek çoğumuz hastalanıp yeniden iyileşmiştir. O kişileri kurtarıp, onlara şifa veren kimdir?

Kim olacak, Yunus Emre'nin: "Bir ben vardır bende, benden içeri" diyerek ifade ettiği, her

yerde hâzır ve nâzır olan Varlık!..

Eğer o Varlık olmasaydı ne kâinat olabilirdi, ne de onun özeti olan insan... Onun için kâinat ve insan, Allah'ın, varlığını en güzel ispatlayan eserleridir.

“Allah olmasaydı insan bulunmazdı
İnsan olmasaydı Allah bilinmezdi ”

sözü bu gerçeğin ifadesidir.

Allah'ın kâinatı ve insanı yaratmasının nedeni, bilinmek istemesidir. Kâinat, bir sıfattan, yani bir elbiseden ibaret olduğu için, Allah'ı bilemez. Onda dağınık olarak bulunan akıl, zâtî olarak lâtif olan insanda toplanmış ve insan bu akılla hem kâinatı, hem kendini, hem de Allah'ı bilmıştır. Kur'an'daki “ Biz âyetlerimizi enfüste ve âfakta gösteririz ki, onların Hakk olduğunu açıkça görüp anlayabilesiniz ” <41-53> âyeti buna işaretler.

İleride insanın gelişimiyle ilgili bahislerde teferruatiyle incelenecek olmasına rağmen, burada, tenzih kapısına yönelmeden Allah'ı bulmanın mümkün olmadığını belirtmekte fayda vardır. İnsanı bu kapıya yöneltense “ Lâ ” dır.

Allah, sadece kâinatı yaratmakla kalmamıştır. Onu yöneten, perde arkasından idare eden de O'dur. Bu olay Karagöz oynatmaya benzer. Biz perde arkasındaki oyuncuyu göremeyiz, sadece perdedeki gölgeyi görür ve o gölgenin hareketlerini takip ederiz. Halbuki esas iş, o gölgeyi oynatanda ve o gölgenin ağzından söz söyleyendedir. Allah'ın durumu da böyledir. Böyle olduğunu bizlere bizzat yaşatarak öğretmektedir.

İlkokula yeni başladığım yıllar Osmanlı Devleti'nin son devreleriydi. Hemen hemen hiç bir

şey bulunmadığı için, aileler çocuklarını okula gönderirken ayaklarına ayakkabı bile alamazlardı. Zaten o devirlerde okullara, şimdiki gibi belirli bir kıyafetle gidilmez, her çocuk Allah ne veriyse, değişik renklerde elbise, şalvar, püsküllü veya püskülsüz fes, ayakkabı, takunya, "Tulumbacı" adı verilen tabanlı veya tabansız çevirme pabuç, yağmurlu havalarda da "Duvak" denen ve başa geçirilen çuvalarla giderdi. Okulumuza yeni bir öğrenci gelmişti. Sırtında setre pantolu; ayağında bağcıklı, güzel bir ayakkabısı; elinde mavi beyaz üç katlı bir sefertası ve çantası ile muhtemelen üst seviyede bir memur çocuğuydu. Onda gördüklerime imrendiğimi hatırlıyorum. O zamanlar biz anne ve babamıza, şimdiki çocuklar gibi: "Bana şunu al, bana bunu al" diyemezdik. Ayrıca diyebilsek bile, bunlar Tire'de bulunabilen şeyler değildi. O yıllarda ağabeyim Bayındır'da bir dükkân açmıştı. Onun dükkânının alt tarafında kullanılmış eşya satan dellâl pazarı vardı. Ağabeyim bir gün oradan alışveriş edip, kendine Bayram Hoca'nın terekesinden bir çuval kitap alırken, bana da daha giyilmemiş bir potin ve okula giderken yemeğimi götürmem için bir sefertası almış. Ben akşam üzeri okuldan dönünce ağabeyim, "Lütfi, gel bakayım buraya" diye beni çağırdı. Yanına gittiğimde ne göreyim? Çocuğun elinde gördüğümün aynısı bir sefertası ve bir potin... Birden şaşırdım. Çünkü, içimden geçirdiklerimi kimseye söylememiştim. Ağabeyim, ayakkabıyı giymemi söyledi. Giydim. Tam bana göreydi ve ısmarlama gibi ayağıma uydu.

Ben kimseye özendiğimi söylemediğime göre, ağabeyime bunları aldırان kimdi?

O'nu başından böyle bir olay geçmemiş olanlar nasıl bilecektir? Nefsini bilen Rabbini bilir prensibinden yola çıkıp, ?Rabbin kim? sorusuna: "Beni terbiye eden" cevabını vererek... Bu cevabın ne demek olduğu, ileride, insan bahsinde çok geniş bir şekilde açıklanacaktır. Burada sadece bir ön fikir verebilmek için anlatılmıştır. Çünkü, Allah'ı bilmek; O'nun içinde yaşamaktır. Bu da ancak Allah'ın, o kişiye o mertebeyi bahşetmesiyle mümkün olabilir ki, buna tasavvuf dilinde: "Hakikate ermek" denir. Hakikate erip, O'nu bilen de Allah'ı

göremez, ama her gördüğü yüzün O'nun yüzü olduğunu idrak edeceği için: " Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır " <2-115> âyeti o kişide tahakkuk etmiş olur.

"Allah: hayr-ı mahz; hüsn-ü mutlak; işiten, gören, bilen; doğmayan ve doğurmayan; evveli, sonrası olmayan; öldürüp, diriltten; azameti sonsuz; herşeye kâdir ve âdil; merhametli ve affedici; sevginin kaynağı, çok seven ve çok kıskanan; tüm mertebeleri, sıfât ve esmayı kendinde toplayan; ânda olan; her yerde hazır, nazır ve her şeyden münezze; yegâne Ben olan; gerçek mühendis ve en büyük hayrûlmâkiriye".

Allah'ı, sadece bu vasıflarıyla anmanın yetersizliği ortadadır. Tüm vasıflarını sıralamaya kalkmak ciltler dolusu yazı yazmayı gerektireceği için, burada sadece bir fikir verebilme söz konusudur.

Durumu bu şekilde özetledikten sonra, bu vasıfları teker teker ele alabiliriz.

Hayr-ı Mahzdır

Hayr-ı mahz: Sırf iyilik, kendinde kötülükten eser olmayan demektir. Allah'ta kötülük olmayışının nedeni; O'nun zât bakımından kenz-i mahfi (Gizli hazine) olmasıdır. Nasıl bir yumurta, içinde tavuğa ait her şey bulunduğu halde, "Şurası gaga, burası barsak" demeden tümüyle, sevilerek yeniyor; fakat aynı yumurtadan çıkan tavuğun gagası, barsakları, ayakları yenmiyor, atılıyorsa; Allah'ta da herşey böyle, yumurtadaki gibi olduğu için, O'nda kötülükten eser bulunmaz.

Burada insanın aklına Âmentü'de neden: " Hayır ve şer Allah'tandır " dendiği sorusu gelir.

Cevabı; bu duanın, ileride göreceğimiz halkiyet mertebesine hitap ediyor olmasıdır.

Çünkü, o mertebede tavuk tamamen meydana çıkmıştır.

Allah o kadar hayr-ı mahzûd ki, Peygamberimiz'e bir hadisinde: " Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah teâlâ sizi helâk eder ve yerinize, günah işleyecek, mağfiret edeceği kimseler yaratırdı ? dedirmektedir. Allah, asla kötü bir iş yapmadığını Kur'an'da bir çok yerde: ? Allah'a iftira edenler ...? <3-94 ve diğerleri > diyerek ifade etmektedir.

Hüsn-ü Mutlaktır

Allah çok güzeldir ve bu nedenle "Hüsn-ü mutlak" diye isimlendirilmiştir. Bu güzelliğini kâinata serpmiş, herkes o güzellikten nasibi kadarını almıştır. Milyarlarca kul, güzelliğini O'ndan alırken onun güzelliği hakkında soru soranlara Hazret-i Peygamber miractan döndüğünde, cevaben ?Kıvırcık sağlıklı genç bir erkek suretinde gördüm ? demiştir.

Bu noktada "Acaba herkes o surette mi görecektir" sorusu akla gelir. Milyarlarca insanı farklı suretlerde yaratan bir Varlık, hepsine aynı surette görünmek istemeyip, farklı suretlerde görünemez mi ?

Bu sorunun cevabını insanda aramak gerekir... Allah, hüsn-ü mukayyet olmadığı halde, güzelliğini ölümlü olan Hazret-i Peygamber'de göstermiştir. Nasıl mı?

Mukayyet olduğu halde, onu gölgesiz yapıp, Mutlak'ı onda göstererek...

İşiten, Gören, Bilendir

Allah'ın azamet-i İlâhisine tahammül edilemediği için, kul O'nu göremez, ama O kendini görür. Bu, O'nun sırrıdır.

Allah " İşitip, gören " <40-20> dir. Öyle olduğu için de kullarının her türlü ihtiyacını karşılamakla kalmayıp, onlara zararlı olmayacaksa, istediklerini de verir.

Kur'an'da geçen Hazret-i İbrahim kıssasında onun, " İnaniyorum, ama kalbim mutmain olsun istiyorum " <2-260> deyişi ve bunun arkasından cereyan eden olaylar, yani dört kuşun dörder parçaya bölünüp, tekrar birleştirilmesi olayı; keza Firavun ile Hazret-i Musa arasındaki Nil'i ters akıtma konusundaki iddiada, Firavun'un sabaha kadar ağlayarak: "Ey Musa'nın Allah'ı bana yardım et, beni teb'amın yanında mahcup etme" şeklindeki duasını duyup, kabul ederek ona Hazret-i Musa karşısında geçici bir üstünlük vermiş olması, O'nun varlığının ve kullarını işittiğinin delilleridir.

Son olayda pek çok incelik vardır. Bunların başında da Allah'ın, kendisine inansın, inanmasın tüm yaratıklarda mevcut olduğu ve kulları arasında ayırım yapmadığı, onlara bir zarar vermeyecekse, dileklerini kabul ettiği hususu gelir. Onun için belirli bir dini benimsemiş olanlar, kendi dinlerinden olmayanları kâfir olmakla suçlasalar bile, Allah, hepsinin Allah'ı olduğunu göstermektedir

Allah kulunun zaruri ihtiyaçlarını mutlaka karşılayacağı için, O'ndan fazla bir şey talep etmemek lazımdır. İhtiyaçların karşılanması meselesi, aynen anne çocuk ilişkisindeki gibidir. Nasıl bir anne çocuğunun acıktığını fark eder ve hemen onu emzirmeye yönelirse, bizleri besleyen Allah da ihtiyaçlarımızı görür ve gereğini yapar.

Burada dikkat edilecek husus; önce işitip, sonra görmesidir. Bu özelliğini kullarına da aynen yansıtmıştır. Kulak, insanda da hazine-i İlâhiyi toplama aracı olarak yaratılmıştır. Hazine-i İlâhi sözle, yani insanın ka'ından (özünden) ifade edilen duyguların toplanmasıyla dolar. Bunu algılayan, işiten ise kulaktır. Yeni doğan bir çocuğun bir kaç yıl sadece anne ve babasının konuştuklarını dinleyip, önce kısa kelimelerle, daha sonra da basitten mürekkebe doğru ilerleyen cümlelerle konuşmaya başlaması bunun delilidir.

Allah nasıl duyar ve görür?

Kâinatta kendinden başka bir varlık olmadığına göre, söyleyen de görünen de kendisi olduğundan, nasıl biz söylediğimizi duyar ve baktığımızı görürsek, O da öyle duyar ve görür. Allah bizi yaratırken belirli frekans ve dalga boylarını algılayabilecek kapasitede yaratmıştır. Ama kendisi için böyle bir kısıtlama bahis konusu olmadığı için, O, bizim duyup, göremediğimiz, algılayamadığımız her şeyi duyar ve görür. Bunu yaparken de kulunun gönlüne bakar ve oradan o kulunun ne yaptığını öğrenir. Şöyle ki: Her esma aslına bağlıdır. Biz de Hayy esmasıyla Allah'a bağlıyız. Bu bağ nedeniyle Allah bizden ayrı olmadığından, her hareketimiz O'nun kontrolü altında ve her yaptığımızdan haberdardır. Zaten "Allah'ın ipi" denen de bu bağlılıktan başka bir şey değildir.

Allah'ın görmediği bir şey var mıdır? Vardır! Allah rüya görmez. Çünkü, O " Uyumaz ve uyuklamaz " < 2-255 >. Uyuma ve uyuklaması olmadığı için de rüya görmez...

Allah'ın bir başka işitme ve görme aracı da kullarıdır. Böyle olduğunu kendisi " ... kulum bana nafilâ ibadetlerle o kadar yaklaşır ki, nihayet ben onu severim. Sevince de: Onun duyan kulağı olurum, o benimle duyar; gören gözü olurum, o benimle görür; eli olurum, o benimle dokunur; ayağı olurum, o benimle yürür; kalbi olurum o benimle anlar; söyleyen dili olurum, o benimle konuşur; ..." Hadis-i Kutsîsiyle ifade etmektedir. Tabii, bir kul için bu

mertebeğe ulaşmak ve burada durabilmek çok büyük bir nimettir.

O halde, işiten, gören ve bilen Allah, kullarına hitabeder mi? Eder tabii.. Bu hitabı da emirleriyle olur. Örneğin " Namazı kılın ve zekâtı verin " <2-110> emirleri bunlardandır ve O'nun kullarına hitaplarının başında gelir. Bunların ne demek olduğunu ileriki bahislerde yeri geldikçe inceleyeceğiz.

Doğmayan ve Doğurmayandır

Allah'ta doğmak, doğurmak ve ölmek yoktur. Böyle olduğunu kendisi Kur'an'da: " Doğmamış, doğurmamıştır " <112-3> diyerek söylemektedir.

Evveli ve Sonrası Olmayandır

Allah'ın ne başlangıcı vardır, ne de sonu... Çünkü, evveli de O'dur, sonrası da... Allah'ı böyle bilmek gerekir. Zaten O'nun da: " O evveldir, âhirdir, zahirdir, bâtıdır ve O her şeyi tüm olarak bilendir " <57-3> demesindeki amaç budur.

Her şeyin bir evveli olduğu, toprağın bile toprak olmazdan önce ne olduğu düşünüldüğü için, Peygamberimiz'e kâinat olmazdan evvel Allah'ın nerede olduğu sorulmuştur. Bu soruya verdikleri cevap "Altında, üstünde hava olmayan amâdaydı" şeklinde olmuştur. Bunun anlamı "Yaşam olmayan yerdeydi" demektir ki, buralarda akıl durduğu için fazla bir şey söylenemez. Burası zat âlemdir ve " Gizli hazineydim " Hadisi hükmüne girdiği için orada kendinden başka bir şey yoktur. Yaşam dendiğindeyse, sıfata iniş bahis konusudur.

Öldürüp Diriltendir

Allah'ın: " Öldüren ve dirilten " <3-156> olduğu Kur'an'da bildirilmektedir. Bu konuda O'nun işine karışılmayacağı için, bildiği gibi yapmasını beklemek icabeder.

Azameti Sonsuz Olandır

Allah zatı ve sıfâtıyla kul idrakine sığmayan bir bütündür. Bu durumu şöyle bir örnekle anlatabiliriz:

Bir kaynak ve o kaynaktan çıkan suyun durumunu düşünelim. Bu su, yolu boyunca ne kadar dallanır ve nerelerden geçerse geçsin, kaynağıyla birlikte bir bütün teşkil eder. Yol boyunca çay, dere ve nehir olarak akarken değişik isimler almış olması bu bütünlüğü bozmaz.

Nasıl derelerin isimlerinin değişik olması onların kaynaklarının farklı olduğu anlamına gelmezse, kâinattaki mevcudatın değişik isimler almış olması da onların kaynağının ayrı olduğunu göstermez. Burayı çok iyi anlamak gerekir. Çünkü Allah ve kâinatın durumu da böyledir.

Kâinatın büyüklüğü dikkate alındığında, Allah'ın: " Allah sizi kendinden hazer ettirir " <3-28> yani "Zatını düşünmekten men eder" demesinin hikmeti anlaşılır. Bu büyüklüğün idrak edilebilmesi mümkün değildir. İnsan kendini zorlamaya kalkarsa aklını oynatabilir. Ziya Paşa bunu anlatabilmek için:

"İdrak-i ma'âli bu küçük akla gerekmez

Zirâ bu terâzû o kadar sıkleti çekmez”

demıştır.

Hal böyle olduğuna göre “Azamet-i İlâhi sonsuzdur” deyip, onu orada bırakmak ve dikkati kâinatın özeti olarak yaratılmış olan insana çevirerek, herşeyi onda aramak lazımdır.

Allah, azametinin sonsuzluğunu bildiği için, Peygamberimiz’in miracında bu sonsuzluğa bir hudut çekmek zorunluğunu hissetmiş ve onu “ Dur ya Muhammed ” diyerek durdurmuştur. İleriki bahislerde bu konuya da geniş olarak yer verilecektir.

Herşeye Kâdir ve Adildir

Allah’ın kuvvet ve kudretine işaret eden âyetler arasında “De ki: Mülkün sahibi olan Allah’ım, mülkü dilediğine verir, dilediğinden alırsın ve dilediğine izzet verir, dilediğini zelil edersin, hayır senin elindedir ” <3-26>, “ Gecedен gündüze eklersin ve gündüzden geceye eklersin, ölüden diri çıkartırsın ve diriden ölü çıkartırsın ve dilediğine hesapsız rızk verirsın ” <3-27> ilk akla gelenlerdendir. Hal böyle iken, biz O’nun malından hırsızlık yapıyor ve işimize gelen tarafı çalıp, gelmeyen tarafı Allah’a atıyoruz.

Allah istediğini yapar. O’na “ Neden, yaptın diye sorulmaz ” <21-23> ama O, yaptığını mutlaka adaletle yapar.

Allah bir şey yapmak istediğinde O’nun için ne zaman vardır, ne de güçlük. Yapmak istediği şeyi bir saniyenin belki milyonda biri kadar bir süre içinde (atomları birleştirmek suretiyle) yapar. Her mertebe O’nun olduğundan Allah için güçlük diye bir şey olamaz.

O isterse bir insanı bir anda atomlarına ayırıp bir başka yerde birleştirebilir. Buna: "İdam ve İcad" denir. Burada idam; ademde (boşlukta) toplama, icad ise; vücuda getirme demektir. O'nun " Hayat veren ve öldüren " <3-156> olması budur ve bu, Allah'a ait bir vasıftır. Böyle bir şeyi kulun yapması mümkün değildir.

Ancak, burada bir durum vardır. Allah, isterse bunu bir kulu vasıtasıyla yapabilir. Bu durumda, icraatı kulun yaptığı zehabı uyanabilir. Ancak, asla böyle bir kaniya varılmamalıdır.

Allah bir kuluna yardım etmek isterse bir başka kulunu, yardım etmek istediği kuluna Hızır yapabilir. Kul, Allah'ın elindedir ve sanki O'nun bir uzvudur. O, uzvunu nasıl isterse öyle kullanır. Bunu da kulunun aklına girip, aklını o tarafa yönlendirerek yapar. " Her şey fenâ bulacaktır " <55-26> , " Sadece celal ve bağış sahibi Rabb'inin yüzü baki kalacaktır " <55-27> âyetinin anlamı budur.

Allah, bir kuluna bir şey yapmak ister ve o yapacağı şey için bir başka kulunu ona Hızır yapmaya karar verirse, buna kimsenin karşı çıkabilecek gücü yoktur. Yapıp çatan Allah'tır.

Allah çağımızda kulları vasıtasıyla çok şeyler gerçekleştirmektedir. Örneğin; tüp bebek olayı...

Bunda, dışarıda oluşturulan zigot ana rahmine yerleştirilip, çocuk dünyaya getirilebilmektedir. Allah, bu ve bunun gibi pek çok işi, verdiği akıllı yönlendirmek suretiyle, kulları vasıtasıyla yapmaktadır.

Eskiden Allah'ın beş şeyi kullarından sakladığı söylenir ve bunlara Mugayyebat-ı Hamse (Beşduyu ile algılanamayan beş Ledünnî sır) adı verilirdi. Bu beş sırdan biri olarak da

doğacak çocuğun cinsiyeti gösterilirdi. Günümüzde Allah sırlarını açıklamaya başladığı için, doğacak çocuğun cinsiyeti önceden bilinebilmesine rağmen, bebeğin ana rahmine kız olarak mı, yoksa erkek olarak mı düşeceği hâlâ sırdır. Kimbilir önümüzdeki şu on yıl içinde buna benzer daha ne ilerlemeler olacak ve Allah, hazinesindeki sırlardan hangilerini açacaktır...

Allah'ın bir işi yaparken kulunu alet olarak kullanması, o kul için büyük bir ihsandır. Bu olaya "keramet" adı verilir. Eğer bu kul Peygamber ise, o zaman olayın adı da değişir ve "mucize" olur. Keramet ve mucize göstermek kulun yapabileceği iş değildir. Bunu böyle bilmek gerekir.

O öyle bir Allah'tır ki, isterse kendisi niyet olur ve kuluna istediğini yaptırır. Görülen rengin, içteki şaraba mı, yoksa kadehe mi ait olduğu anlaşılamaz olur. Hatta öyle olur ki, kadehteki şarap bizzat kendisi olabilir. Bunu böyle bilip zevk etmek ve nasibe razı olmak gerekir.

Allah'ın indirdiğini kimse kaldıramaz. Kaldırırsa, yine O, kendisi kaldırır. " Allah sana bir zarar dokunduracak olursa onu O'ndan başka kaldıracak yoktur, şayet hakkında bir hayır isterse O'nun fazlını kimse reddedemez " <10-107> âyeti bunu ifade eder. Çünkü insan, hangi mertebede olursa olsun, beşeriyet âleminde ve bu âlem çocukluk âlemi gibidir.

Merhametli ve Affedicidir

Allah, " Kabahatları bağışlayıcı " ve " Ayıpları örtücü " dür. Bu vasıfları kendinden kendinedir. Böyle oluşu da kendinden başka varlık olmayışındandır.

Allah, her an, yaptığımız ufak tefek hataları bağışlamaktadır. Hakikatte "Secde-i sehv"

denen şey budur. " Rahmetim her şeyi vâsi olmuştur " <7-156> âyeti ve " Allah'ın rahmeti gazabını geçer " Hadisi bunu anlatmaktadır.

Allah, daima bize " Rahmetlilerin en rahmetlisi " <7-151> olduğunu hatırlatmaktadır. O, o kadar merhametlidir ki, hasta bir kulunun canını alacağı zaman bile, eziyet etmiş olmamak için, onun neşeli bir zamanını bekler.

Sevginin Kaynağıdır ve Çok Sever

Allah " Gizli bir hazineydim, sevilme istedim " derken, sevgilerin başı ve kaynağı olduğunu, herşeyi sevgiden yarattığını ve bu sevgisinin de yukarıdaki bilgiler ışığında kendinden kendine olduğunu anlatmaktadır.

Allah, kendine olan sevgi ve aşkıdan bir maşuk yaratmak istemiş, bu isteğini gerçekleştirmek için önce Hazret-i Peygamber'i ruhen yaratmış, daha sonra kâinatı ve ondan da Hazret-i Muhammed'i maddeten yaratıp, ona, "Habibim" demiştir. Habibim dediği de aslında, Muhammed aynasında gördüğü Kendi'nden başkası değildir. Onun için;

"Âşık maşuk bir olunca
Aşktan başka bir şey var mı"

denmiş, bu suretle, hem bu gerçeğe, hem de Allah'ın bir adının aşk olduğuna işaret edilmiştir.

Allah, kâinatı muhabbetinden ve kendini bildirmek için yaratmıştır. O'nun kendi kendini tesbih ettiği: " Semalar ve arz Allah'ı tesbih etmektedir " <57-1> , kendi kendini andığı "Zikredeni zikrederim" <2-152> ve kendi kendini sevdiği " Seveni severim " <5-54>

âyetlerinden anlaşılmaktadır. Kendinden başka varlık olmadığına göre, bu sözleri aynadaki görüntüsüne söylemektedir.

“Herşey kendinden kendine olduğuna göre, aynada kendini görmesine ne lüzum vardı” diye bir soru akla gelebilir. Bu sorunun cevabını insan kendinden verebilir. Çünkü, kalbimiz bir ayna olduğu ve kâinat diye görünen bizden yansıdığı halde, biz nasıl kâinatı görmek istiyorsak, O da öyle yapmıştır.

Allah, sevgilerin başı ve sonu olduğuna, biz de o sevgi kaynağından çıktığımızı göre, dönüşümüz yine O’na olacaktır. “ Biz Allah’tan geldik ve sonunda O’na döneceğiz ” <2-156> âyeti bunu anlatmaktadır.

Şundan emin olmamız gerekir ki, Allah bu kadar değer verdiği kulundan kolay kolay vazgeçmez. Onun için kullarına bazı vaatlerde bulunmuştur. Bunlardan biri “ Ben benden ötürü kalbi kırık olanların yanındayım ”, çok önemli olan bir diğeri de “ Rahmetim gazabımı geçmiştir ” şeklinde olandır.

Bu durum aynen bir babanın (velev ki, hayırsız bile olsa) çocuğundan; bir bahçıvanın, yetiştirdiği bir ağaçtan vazgeçemeyişine benzer. Allah, kulunu bir süre için sıkıntılı âlemlere soksa bile, sonra yine onu Rahmaniyeğe çeker. Bunu yapabilmek için de kulunu zora sokmaktan kaçınmaz. Onun için, O’nun yaptığı her şeyde bir hayır aramak gerekir.

Allah, bu kadar severek ve överek yarattığı kuluna karşı aşırı derecede kıskanç davranır ve kulunun, nazarını başka tarafa çevirmesini istemez. Hazret-i Âdem’i, (Tevhitten ayrılıp, dikkatini sıfat mertebesinde olan Havva’ya çevirdiği için) cennetten çıkarması, bunun ispatıdır. O’nun bu kadar hassas olduğunu bilen bizim de çok dikkatli olmamız ve çocuğumuzu severken bile, onu kendi çocuğumuz olarak değil, Allah’tan bir nimet olarak

sevmemiz icab eder. Kur'an'daki Hazret-i İsmail'in kurban edilmesi kıssası da, Allah'ın "Çocuğunu sev, ama onun benden zâhir olan emrim olduğunu bilerek sev" mesajı olarak algılanmalıdır.

Bu ikazlara rağmen, Allah kimseyi korkutmaz. Korkuyu yaratan insanlardır, yani biziz. Nasıl ceza kanununun ağırlaştırılmasından suçlular korkarsa, biz de kendimizi suçlu hissettiğimiz için korkarız. Korkudan kurtulmanın yolu; O'ndan uzaklaşmamak ve "yakarsan yakıver" yahut "canımı alırsan aliver" demekten geçer.

Allah'la dost olanın korkusu kalmaz. Böyle olduğunu da Allah " Allah'ın velileri için asla korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar " <10-62> diyerek ifade etmektedir. Allah, suçlu kullarının dahi umutsuzluğa kapılmamaları için " Benim rahmetimden ümit kesmeyin " <39-53> dediğine göre, insan, Allah'tan değil, kendinden korkmalıdır.

Tüm Mertebeleri, Sıfât ve Esmayı Kendinde Toplayandır

Her şey, kul da dahil, Allah'ta mevcuttur. Ama bu mevcudiyet, çekirdekte ağacın varlığı gibidir. Ağaç ne zaman çekirdekten çıkarsa, o zaman görünmeye başlar.

Mertebeler ve esmalar da böyledir. Hem gayb âleminde vardır, hem de şühud âleminde... Herşeyin kendinde toplandığı âleme "Gayb âlemi", görünür hale çıkmalarına da: "Şühud âlemi" denir. " O öyle bir Allah'tır ki, kendinden başka ilâh yoktur, gaybı ve aşikârı bilir, O rahmanürrahîmdir " <59-22> âyetindeki Hüverrahmânürrahîm'in Rahman bölümü âfaka, Rahim bölümü ise enfüse aittir. İkisinin vahdeti Allah'tır ki, O da ileride göreceğimiz gibi Bâ'nın altındaki noktadır. Şah-ı Velâyet: " Ben, bâ'nın altındaki noktadır " diyerek kâinatın

bir noktada toplandığını anlatmaktadır.

Bu âlemde görünen Şah-ı Velâyet olduğu halde, bâtını Hazret-i Peygamber'in sırrıdır. O nedenle: "Çocuk babanın sırrıdır" denmiştir. Bu konuya ilerki bahislerde çok daha geniş yer verilecektir. Onun için burada sadece ima etmekle yetiniyoruz.

Allah dendiği zaman hiç bir esma anılmaz, çünkü O, "Mecma-ül esma" yani esmaların tümünün toplandığı mertebedir. Bu şuna benzer: Bir insana ismiyle hitap edildiğinde, o kişinin saçından tırnağına kadar her yeri o ismin içindedir ve uzuvlarının hiç biri ayrıca anılmaz. Başı da, kolu da, ayağı da o ismin içindedir. İşte, Allah dendiği zaman da durum budur. Orada ne kâinat, ne kul, ne de başka bir şeyin adı geçmez. " Hû " (O) dendiğinde ise Allah lafzı da kaybolur.

Ama iş kesrete geldiğinde, o zaman saç, baş, kol, bacak, tırnak birbirinden ayrılır ve her biri kendi adıyla anılmaya başlanır. Kendi adıyla anılmaya başlandığında da hiç biri, tümü ifade edemez olur.

Allah Ândadır

Ân: Geçmiş, hali ve geleceği kendinde bulundurma durumudur. Allah ta geçmiş, hal ve geleceğin sahibi olduğundan ândadır. Zaman ise kullara has bir keyfiyettir ve sadece geçmişle, hali içerir. Kulların geleceği bilemeyeşlerinin nedeni, zaman kavramının geleceği içermemesidir.

Allah ândadır ve zamandan münezzehtir. " Ol " emri ânda verilmiş olduğu için, O'nun bir anda meydana getirmiş olduğu kâinatın oluşma süresi, bizim belki milyarlarca yılımıza tekabül etmektedir.

Allah ânda ve kulunun kalbine nazır olduğu için, tecellisini anında gösterir. Böyle olduğunu da Hazret-i Peygamber'de görüyoruz. Öyle olmasaydı Kur'an Hazret-i Peygamber'e bir anda nazil olabilir miydi ?

Bu konuda şimdilik bilmemiz gereken şey; bekanın, ânda yaşamak demek olduğudur.

Her Yerde Hâzır, Nâzırdır ve Her Şeyden Münezzehtir

Tenzih (enfüs) görünmezlik, teşbih (âfak) ise görünürlük âlemi demektir. Bu âlemlerin her ikisi de Allah'ın olduğu için, O her iki âlemde de vardır.

Allah'ın tenzihte olması: "O ne yerededir, ne göktedir, ne sağdadır, ne soldadır, ne öndedir, ne de arkadadır" cümlesiyle, teşbihte olması ise: "O her yerde hâzır ve nâzırdır" sözüyle anlatılır.

"Bir zerre yoktur sensiz cihanda
Sen müncelisin her bir zamanda
Hem lâmekânsın, hem her mekânda
Bulduk visali elhamdülillâh "

kıt'ası da bunu özetler.

Allah, her yerde hazır ve nazır, yani teşbihte olduğu zaman da görünmez, ama bir hayali vardır ve o hayali görünür. Bu duruma göre: Tenzihi esastır ve Ahadiyettir. Teşbihi ise

celâliyettir, sıfattır. Tenzih esas olduğu için islâm şeriatı bu temel üzerine kurulmuştur. Bu yüzden islâmiyette resim ve heykel yasaklanmıştır. Ancak ismin ve resmin olmayışı öyle bir yokluktur ki, tüm avalim kendinde meknuz (hazine halinde gizli) dur. O'nun, gizliliğini meydana çıkartmasının nedeni; evvelce de söylediğimiz gibi, kendine olan aşkı ve bunu göstermek istemesidir.

Allah, sadece manada kalan, maddede olmayan bir varlık değildir. O, " O öyle bir Allah'tır ki kendisinden başka ilâh yoktur, gaybı ve aşıkârı bilir " <59-22> olduğuna göre, şahadet âleminde de vardır ve şahit olunması gerekir. Çünkü Kur'an'da: " Kim ki dünyada kördür âhirette de kör olacaktır " <17-72> demektedir.

Allah'ın, enfüste de, afakta da olduğu Kur'an'da: "Biz size şah damarınızdan daha yakınız " <50-16> ve " Üç kişi gizli konuşmaz ki, dördüncüleri Allah kendisi olmasın; beş kişi gizli konuşmaz ki, altıncıları O olmasın; daha az olsunlar, daha çok olsunlar, nerede olurlarsa olsunlar Allah onlarla beraberdir " <58-7> âyetleriyle bildirilmektedir. Bunlardan birincisi enfüste olduğunu, ikincisiyse âfakta olduğunu anlatmaktadır. Bu iki âyetle bize iletilmek istenen mesaj: "Kendinizi bulun" cümlesiyle özetlenebilir ki, esas konumuz da bu olduğu için, insan bahsi hemen tümüyle buna ayrılmıştır.

Şariat tenzihe dayandırılmış olduğu için, şariat erbabı bu noktalara değinmekten daima kaçınır. Kaçınmalarının sebebi; evvelce de söylediğimiz gibi, mertebeleri tam olarak anlamamaları ve bilmedikleri için bu konular açıldığında tatminkar cevap bulamayıp, sorulara verdikleri çelişkili cevaplarla soru sahibini daha fazla bunaltmalarındır. Buna basit bir örnek olarak: Kâbe için çok kullandıkları: "Allah'ın evidir" nitelemesi yeterlidir. Bir taraftan "Allah mekândan münezzehdir" denirken, diğer taraftan "Kâbe Allah'ın evidir" denmesi bir gelişki değil midir ?

Allah, her âlemde vardır. Bir ilâhımızda: "Söyleyen O, dinleyen O" demek suretiyle O'na tenzih âleminde, bir başka ilâhımızda ise:

"Sensin Allah'ım
Yok iştibahım"

diyerek teşbih âleminde hitabetmekte, bunları söylerken de O'nun, zatı itibariyle her yönden münezzeh olduğunu, buna karşılık kâinatta noksanlık kalmaması için altı yönü yaratıp, ona altı yönden nurunu vermekte olduğunu anlatmaya çalışmıştık.

Bu konu çok önemli olduğu için, ilerki sayfalarda tenzih ve teşbih başlığı altında geniş bir şekilde incelenecektir.

Yegâne Ben'dir

Allah: "Benim" deme hakkına sahip yegâne varlıktır. Kendine ait olan bu benliği kullarına, yani bize de aktarmış olduğu için, biz kendimizin zannedip, "Benim" diyor ve böylece enâniyete düşmüş oluyoruz. Ben lafzı, Ben'i bilenler nazarında Ferd-i camiye, bilmeyenler nazarındaysa enâniyete delalet eder. Aslında kulundan benim diyen de O'dur, ama kul bu bilince varamadığı için enâniyete düşmektedir. Kulun, bu bilince varması ve enâniyetten kurtulabilmesi için "Lâ mevcûde illâ Hû " yu geçmiş olması lazımdır. Onun için "Ben" derken çok dikkatli olmak lazımdır.

Allah yegâne Ben olduğu halde Kur'an'da zaman zaman: " Biz " tabirini kullanmaktadır. Böylece zatıyla Ben, kullarıyla biz olduğunu ima etmekte ve kesretinin de kendinden gayrı olmadığını anlatmaktadır. " Ene " (Ben) dediği zaman " Yegâne kahhar Allah'tır " <40-16> cevabını verdiği ândaki durumu, yani her şeyin yok olup, kendinden başkasının kalmadığı

hali kastetmektedir. " Nahnü " (Biz) dediği zaman ise; yarattıkları da işin içine girmiş, yani mertebesi değişmiş olmaktadır. Bu nedenle tasavvufi eğitimde çok sık kullanılan "Benliği bırak" sözü "Ben lafzını sahibine ver" anlamını içerir.

Mühendis-i Hakikidir

Allah, yaratılış planını A'yan-ı Sabitede yapmış ve yaptığı bu planı " Kün " (Ol) emri ile uygulamaya koyarak kâinatı oluşturmuştur. O emir hâlâ cari olduğu için de, oluşma ve gelişme devam etmektedir.

Bu konu ilerki bahislerde tekrarlanacağı için burada işaret etmekle yetiniyoruz.

En Büyük 'Hayrülmâkiriyn' dir

Bu söz bize değil, kendine aittir. Kur'an'da: " Mekrettiler ve Allah ta mekretti, Allah mekredenlerin hayırlısıdır " <3-54> diyen kendisidir. Ancak O'nun yaptığı mekir (hile) bizimki gibi zararlı değil, kulları için faydalı hilelerdir.

Allah'ın yaptığı en büyük hile, Hazret-i Musa'nın dediği gibi, dünyayı bize var göstermesidir. Eğer öyle olmasaydı insanlar şu üç günlük ömürlerinde dünyaya ve dünya malına tapmaya kalkarlardı mıydı ?

Bize dünyayı nasıl var göstermiştir ? Her şey kendinden ve bir manadan, bir düşünceden ibaret olduğu halde, o mananın muhafazası olan kabı bize var gibi göstermekle...

Aynı şekilde birbirine zıt esmalarla bir taraftan Firavun'u yaratıp, ona firavunluk

yaptırmak, diğer taraftan da Hazret-i Musa'yı yaratıp onu, doğru yolu göstereceğini diye peygamberlikle görevlendirmek, "Tavşana kaç, taziya tut demek" değil midir "

Bu konu ileride mertebeler öğrenildiğinde yerine oturacak ve daha iyi anlaşılacaktır.

Ân Nedir, Zaman Nedir?

Ân: Şah-ı Velâyet'in: " Ben bâ'nın aldındaki noktayı " dediği, on sekiz bin âlemi kendinde toplayan noktadır. Bu noktanın açılıp, kapanması zamanı meydana getirir.

Ân bir noktadır. Bu nokta uzatıldığında sonsuza ulaşan bir hat meydana gelir. Bu hat üzerinde bir nokta esas alınır ve o nokta merkez olmak üzere bir daire çizilecek olursa, bu dairenin çapına zaman adı verilir.

Dakikanın altmışta birine saniye, saniyenin altmışta birine de salise denir. Salise insan tarafından hissedilemez. Ancak kronometre dediğimiz aletle tespit edilebilir.

Bunlar zamanın âna en yakın uzaklıklarıdır. Arayı biraz daha daraltırsak zaman kavramı hemen hemen yok olacaktır. Bu küçük zaman parçası çok daha iyi geliştirilmiş modern aletlerle tespit edilebilir, fakat çap sıfırlanıp, pergelin iki ucu birleştirilirse, zaman kavramı ortadan kalkar ve görünmezlik âlemine girilmiş olur. İşte, "Ân" denen, bu merkez noktasıdır ve "Ân-ı daim" diye adlandırılır. Burada: "Zaman-ı daim" değil, "Ân-ı daim" dendiğine dikkat etmek lazımdır. Çünkü ân sabit, zaman ise müteharrik (hareketli)dir.

Zaman: Bir bacağı ânda duran pergelle çizilen dairenin, bu hat üzerinde meydana getirdiği çaptır. Çap ne kadar büyük olursa olsun, daire daima 360 derecedir. Bunun ne

ifade ettiğini ileride, sıfat bahsinde göreceğiz.

Ân noktası hem zamanın, hem de dairenin merkezidir. Her şey o merkezde birleşir. O halde ân ve zaman bir pergelin iki bacağı gibidir. Bir ayağı merkezde, yani ânda durur, diğer ayağı ise hareketlidir ve zamanı gösterir. Sema' yapanların bir ayaklarını sabit tutup, diğer bacaklarıyla bu sabit duran ayaklarının etrafında dönmeleri ân-zaman ilişkisini sembolize eder.

Allah ândadır. Öyle olduğu için de verdiği: " kün " (Ol) emri ân-ı vahitte gerçekleşir. Merkezden uzakta olan kulun da aynı şekilde, "Ol" emri vermesi mümkündür. Bir kulun ev yaptırmak üzere "Kün" dediğini düşünelim: Bu emri verdikten sonra, önce bir mühendise plan yaptırmak, sonra o plan için belediyeden ruhsat çıkartmak, daha sonra da sırasıyla: müteahhit bulup, işi ona vermek, malzemeleri temin etmek, gerekirse işçi ve ustaların çalışmalarını kontrol etmek, ev bittikten sonra oturma ruhsatı almak, suyunu, elektriğini bağlatmak ve nihayet içine taşınmak, o kişinin en az bir yılını alacaktır. Ama aynı " Kün " emrini Allah verdiğinde bu süre sadece bir ân olacaktır. O'nun kâinatı yaratması da böyledir. Yaratılış süresi bizim zamanımıza göre milyarlarca yıl sürmüş olabilir, ama bu süre O'nun için sadece bir ândır.

Rüyalarımız ân ile zaman arasındaki farkı bize, bir ilâ iki saniyelik süre içinde bir kaç yıllık serüvenler yaşatarak anlatmaktadır.

Ân ile zaman ilişkisi bizim algılama kabiliyetimizle bağlantılıdır. Ân devamlıdır, zaman ise; o devamlı olan ândan bizim algılayabildiğimiz kadarıdır. Bunu daha iyi anlatabilmek için bizim ışık ve ses algılamalarımızı örnek vermek faydalı olacaktır.

Biz, ışık hüzmelerini bir yere kadar takip edebiliriz. Daha sonra ışık görünmez olur. Ama

bizim göremiyor olmamız o ışık hüzmelerinin yok olması demek değildir. Onlar, biz göremesek bile, sonsuzlukta yoluna devam eder.

Aynı durum ses için de geçerlidir. Kulağımızın duyabildiği ses frekansları ve ses şiddeti bellidir. Ses belirli bir frekans aralığının dışına çıkar veya belirli bir şiddetin altına inerse, biz o sesi duyamayız. Ama o ses dalgaları, biz duyamasak bile, yayılmaya devam etmektedir.

Bizim "Kayboldu" dediğimiz ışık hüzmeleri ve ses dalgaları aslında kaybolmamakta, ânda toplanmaktadır. Bizim onlar için "Kayboldu" deyişimiz, onların, zamandaki algılama kapasitemizin dışına çıkmış oluşundandır. Allah'ta ise böyle bir tahdit olmadığı için, bizim "Kayboldu" dediğimiz şeylerin hiç biri O'nda kaybolmaz.

Allah, insanların algılama kapasitesini orta düzeyde kalacak şekilde ayarlamıştır. İnsan ânda yaratılmıştır. Bu nedenle bir ayağı anda, yani nokta-yı kübrada, diğer ayağı ise zamandadır. Allah, Kur'an'da bir yerde: " O semadan arza doğru her işi tedbir eder sonra o iş O'nun indinde sizin bin yılınıza tekabül eden bir günde çıkar " <32-5> , bir başka yerde ise: " Melekler ve ruh O'na müddeti elli bin yıl olan bir günde çıkarlar " <70-4> demekle aradaki uzaklığın farklı olabileceğine işaret etmiştir.

Keza: " Görmüyor musun rabbin gölgeyi nasıl uzatmıştır " <25-45> deyişi de bizi ânda yaratıp, zamana attığını ima etmektedir. Onun için insanda ân da vardır, zaman da...

Ân gönül âlemdir, akıl âlemdir. Zamansa, bu dünya âlemindeki yaşamımızdır. Biz insan olarak zaman açısından kulluğa, ân açınsındansa Ulûhiyete bağlanmış durumdayız demektir ki, bu da Allah'la bağlantımızın en güzel ispatıdır. Kaç yaşında olursak olalım, gözümüzü kapattığımız anda tüm hayatımızın gözümüzün önünden geçivermesi, aklımızın

ve gönlümüzün ânda oluşunun delilidir. Ayrıca reflekslerimiz de ân ile bağlantımızı gösterir.

Aklın ânda oluşu, Allah'ın " Ben önce akı yarattım " deyişi ile sabittir. Ahirette de zaman değil, ân-ı daim geçerlidir.

Allah, insanın ânla bağlantısını: " Âdem'e tüm esmaları öğretti " <2-31> âyetiyle bildirmekte ve bu âyetle bizde hem zaman, hem de ân olduğuna işaret etmektedir. Bunu anlamamızı sağlamak için de hacı farz kılmıştır. Hac'ta Kâbe tavaf edilirken, Kâbe'ye yakın olanların, turlarını kısa sürede, Kâbe'den uzakta olanların, uzaklıklarıyla orantılı olarak daha uzun zamanda tamamlamaları, ân-zaman farkını en iyi anlatacak örneklerden biridir. Kâbe'ye yakın olanlar âna yaklaşmış, diğerleri ise zamanın değişik uzaklıklarında kalmış gibi olurlar. Bu noktada işin içine istidat meselesi girmektedir.

İstidat, âna yakınlıkla çok yakın ilişkilidir. Âna yakın olanların kavrama ve anlama kapasitesi yüksektir. Bir insanın anlama ve kavrama kapasitesi ne kadar kısıtlıysa, o kişi ândan o kadar uzakta demektir.

Zamanda, mazi (geçmiş), hal, ve istikbal (gelecek) adeta birbirinden ayrılıp, ayrı anlamlar kazanmıştır. Ândaysa bunların hepsi bir noktada toplanmıştır. Böyle olduğu için de zamanda yaşayan biz, ancak yaşadığımız süre içinde kalan geçmişle, içinde yaşadığımız hali bilebiliriz. Daha önceki zamanlar hakkındaki bilgimiz ancak bize anlatıldığı kadar olur. Lakin, geleceği bilemeyiz. Ândaysa bizim bilemediklerimizin hepsi var olduğu için, Allah tümünü bilir, yani her şey O'nun ilminde mevcuttur. Bu mevcudiyet tıpkı yumurta içinde tavuk bulunması gibi, yani istidat halindedir. İstidat kademe kademe tenezzül ettikçe biz de görüp, anlayabiliriz.

Biz, zamanda yaşadığımız için, ânda olanları bilemeyiz. Burada çok incelikler vardır. Biz: "Allah yazdıysa bozsun" deriz. Allah yazdığını bozmaz, ama hedef değiştirebilir. Bunu şöyle anlatabiliriz. Bir ok, yaydan çıktıktan sonra bir daha dönüp yaya girmez, mutlaka atıldığı istikamete doğru ilerleyecektir. Ama o okun hedefi vurması istenmiyorsa, hedefi biraz kenara çekmek mümkündür. O zaman, ok atıldığı istikamette gittiği halde hedefe isabet etmemiş olur ki, buna tasavvuf dilinde: "Şahadet âleminden gayb âlemine çekilme" denir.

Şahadet âlemi: elle tutulup, gözle görülür, kısacası beş duyu ile algılanabilir âlem, gayb âlemi ise: beş duyu ile algılanamayan âlemdir. Rüyalar, kendine göre bir görüntüsü olmasına rağmen, gayb âleminin malıdır. **Bir olayın şahadet âleminden gayb âlemine kaydırılması hedefin biraz çekilivermesi** demektir ki, bunu ilerde bir hikaye ile daha kolay anlaşılır hale getireceğiz.

Zaman ve âna örnek olarak bir saatin yelkovanını göstermek te mümkündür. Yelkovanın bir ucu merkezde olduğu için yerinden hiç kımıldamıyormuş gibidir. Sabit intibainı verir. Diğer ucu ise, yelkovanın büyüklüğüne göre gözle de farkedilebilir bir hızla o merkez etrafında döner. Merkezdeki ucu da hareketlidir ama, hareketli olduğu farkedilmez.

Allah isterse zamanı âna çeviriverir ki, bunun en basit ve anlaşılabilir örneği; bazen insana bir saatin bir gün veya bir günün bir yıl gibi gelmesi ve bir türlü geçmek bilmemesidir. Aynı şekilde, bazen kısa bir mesafe insana yürümekle bitmeyecekmiş gibi gelebilir. Ama, bazen de bunun tam tersi olur. Eski tabirle "Bast-ı zaman" (Zamanın uzamış gibi olması) ve "Tayy-i zaman" (Zamanın kısaltmış gibi olması) denen haller bunlardır. Bu durumlar tamamen Allah'ın kontrolünde olduğu için, O, bu süreleri çok kısaltabilir veya çok uzatabilir.

İnsan olarak biz, zamanda ân için yaşıyoruz. Zaman, bu güne gelinceye kadar geçirdiğimiz tüm safhalardır. Zamanda ân ise: şu kadar yıllık ömrümüzde görüp geçirdiklerimizin bir anda gözümüzün önünden geçivermesidir. Bu geçiş bir saniye bile sürmez.

Âna geliş insan noktasıdır. Bu gelişte insan, kâinattaki her şeyi kendinde toplamış ve kendisi ân, kâinat zaman olmuştur. Tasavvuf öğretisinde: "Kâinat insan etrafında döner" denişinin nedeni budur.

Ânda yaşam; kıyametiyle, ahiretiyle ân-ı daimde olmak demektir. Ânda doğmayan, dolanmayan bir güneş vardır. Orada doğmak, doğurmak yoktur. Orası: " De ki: O Allah bir'dir, Allah sameddir, doğmamış, doğurmamıştır ve O'nun hiç bir eşi de yoktur " <112-1,2,3,4> dediği yerdir.

İnsan noktasına geldiğimizde (tabii gelebilirsek) bizim vücudumuzdakiler yine kendimizden zahir olacaktır. Herkes sevdiğine ayna olacak, tüm aza ve kuvasının her zerresi birer âlem olarak intişar edecek ve kâinatı oluşturacaktır. Nasıl burada her şey atomlardan oluşmuş ve her atom da, çekirdeği ve ona bağlı partikülleriyle bir bütün teşkil etmişse, biz de onun gibi sonsuz âlemler teşkil edeceğiz. İşte ahiret âlemi dediğimiz âlem, çok özet olarak budur. Bu konuya ilerki bölümlerde geniş olarak temas edeceğiz.

Günümüzdeki teknolojik gelişim zamandan âna doğru bir yaklaşma içindedir. Mesela: Eskiden sesler plaklara alınıp, saklanırken, bugün daha net ve aslına daha uygun şekilde kasetlere ve kompakt disklere alınmakta, yıllar boyunca da bozulmadan saklanabilmektedir. Belki bir gün gelecek, geliştirilmiş, son derece hassas cihazlarla yıllar önceki sesleri de tespit etmek mümkün olabilecektir. Aynı şeyin görüntü cihazları için gerçekleşemeyeceğini kim iddia edebilir ? Çünkü, bu söylediklerimizin hepsi ânda

mevcuttur. Kaybolma zamana has bir keyfiyettir.

“Dem bu demdir” sözü, âfakı enfüse, yahut ânı zamana getirmek demektir. Neşe-i Ulâ bu demdir. Kalû-belâ’da: “ Ben sizin Rabb’iniz değil miyim ” <7-172> sorusuna “ Evet Rabbimiz’sin ” <7-172> diyen ruhların afaktaki o anını bu güne getirmek, “Dem bu demdir”i yaşamak demektir ki, bunun adı da: “El tutmak”tır. El tutmak, ândaki: “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim” sorusuna “Evet” cevabını vermek demektir.

O’nu uzakta aramaya gerek yoktur. O devirde evet diyenlerin mümin, demeyenlerin kâfir olduğu söylenir. Eğer Kalû-belâ bugüne getirilirse, o zaman bu kural bu gün ve bu âlemde de geçerli olur.

Âfak ve enfüs, Furkan ve Kur’an gibidir. Furkan fark âleminde görülen, Kur’an ise iç âlemde okunan demektir. Onun için insan, gözünü yumduğunda tahakkuk ederse, kendini kendinde bulmuş olur. Aynı şekilde gözünü yumup âfakı gözünün önüne getirirse, onu kendinde bulmuş olur. Gözünü açıp kâinatı gördüğündeyse, o gördüğü de kendinden gayrı değildir. Bu durumda içindeki dışına çıkmış, içi dış olmuş demektir ki, bu bir mısır tanesinin patlamasına benzer.

İlâhi Mertebeler

Allah’ın gayb âlemindeki varlığını şühud âlemi dediğimiz görünür âleme yansıtması bir ânda, fakat etap etap gerçekleşmiştir. Bu durumu bir periskobu örnek alarak anlatabiliriz.

Periskop, bilindiği gibi, denizaltılarda bulunan ve denizaltı denizin derinliklerindeyken deniz üstünde seyreden diğer gemileri görmeye yarayan, bir seri aynadan yapılmış, boru

şeklinde bir alettir. Aletin içindeki aynalar, borunun su üstüne çıkarılabilen üst ucuna yerleştirilmiş mercekteki görüntüyü, denizaltının içinde kalan borunun alt ucundaki merceğe yansıtabilecek şekilde yerleştirilmiştir. Aynaların her birini birer ilâhi mertebe veya tasavvufi tabiriyle, birer âlem olarak kabul edersek, görüntünün ortaya çıkmasıyla en alttaki merceğe yansımalarının bir anda oluşunu da anlamamız, yani Allah'ın istediği bir şeyin kâinatta anında meydana çıkmasını idrak etmemiz mümkün olur.

İnsanın, hayale vücut vermeksizin, vücudun Allah'ın olduğunu kavraya-bilmesi için bazı mertebeleri bilmesi ve anlaması şarttır. Bunlar: Hüve, Allah, Rab, Hak ve Halk mertebeleridir. Bunların tümü aynı, tek varlığın değişik mertebelerde aldığı isimlerdir. Bu mertebeleri kavrayıp, yerine oturtmadan Allah'ı öğrenmek mümkün değildir.

Mertebeleri anlayabilmek için bir tarafından çıkılıp, diğer tarafından inilen bir duvarcı merdivenini veya bir piramidi göz önüne getirmek gerekir. Yaratılış denen olay bu merdivenin zirvesinden en alt basamağına inmek (Nüzul), geri dönüş ise, en alt basamağından zirveye tırmanmak (Uruc) tır. Merdivenin basamakları mertebeleri, bu basamaklardaki panorama ise âlemleri sembolize eder.

İlâhi mertebeleri bir marul veya lahanaya benzetmek te mümkündür. Dıştaki bir yaprağı koparılnca altından bir yaprak daha çıkar. O da kaldırılınca bir daha, o da kaldırılınca bir daha ve böylece en içteki, yahut göbekteki Zat'a kadar gidilir ki, tohumu yapan orasıdır. Onun için sadece ahadiyet demek yetmemekte, onu da: Ahadiyy-ül kesre, ahadiyy-ül ef'al, ahadiyy-üs sıfât, ahadiyy-ül ayn ve ahadiyy-üz zat diye safha safha belirtmek gerekmektedir.

Bu mertebelerin hiç birinde henüz zuhura çıkmış bir şey yoktur. Onun için buralar her şeyin olup, hiç bir şeyin olmadığı yerlerdir. Durumun anlaşılabilmesi için örnek olarak bir

çekirdek ele alınabilir. Çekirdek, çekirdek halindeyken içindeki ağaç görünmez. Ağaç meydana çıktığında, o çekirdeğin içinde ağaca ait her şeyin bulunduğu anlaşılır, ama bu kez de çekirdek görünmez olur. Çekirdeğin tekrar oluşabilmesi için ağacın gelişip, meyve vermesi ve o meyvenin de olgunlaşması icabeder.

Meydana çıkış kulluk mertebesidir. Çekirdek halindeyken kulluk yoktur. O mertebede, yani Ahadiyette sadece Allah vardır. Buraya tenzih (görünmezlik) âlemi denir. Çekirdekten ağacın çıkması teşbih (görünürlük) âlemine geçmek demektir. Bundan sonraki görünenlere, yani ağaç, dal, yaprak, çiçek gibi bölümlere çekirdek denemez. Bunlar için ancak: "Hepsi çekirdekten çıkmıştır, yani tenzihten yaratılmıştır" denebilir.

İşte, Allah'ın kâinatı yaratışı, kâinatın Allah'tan çıkışı da böyledir. Böyle olduğu için de Allah tenzihte, kâinat ise teşbihtedir. Hristiyanların Papa'yı Hazret-i İsa yerine koymalarının, yani Hazret-i İsa'ya teşbih etmelerinin nedeni budur.

Benzer bir durum bizim tasavvufi eğitimimizde de vardır ve bu konu ilerde, yeri geldiğinde çok geniş bir şekilde anlatılacaktır.

Hüve (Hû)

O'nun görünmeyen âlemdeki durumudur. Bu mertebe gayb âleminin malıdır. Kendini göreceği aynayı yaratmadığı mertebe olduğu için, burada kendini kendinden başka bilen yoktur. Mevlüt'te: "Cümle âlem yok iken ol var idi" cümlesiyle kastedilen nokta burasıdır. Burası: " Allah'ı Âllah'tan başka bilen olmayan " ve tasavvufta karşılığı bulunmayan, yegâne mertebedir. Diğer tüm mertebelerin birer karşılığı vardır. Örneğin: Allah'ın karşısında kul, Ahad'ın karşısında Vahid, Rab'in karşısında merbub, Hak'ın karşısında halk olması gibi... Böyle olduğu için tasavvufta bir rakamı adetten sayılmaz ve tek sayılar

üğten başlatılır. Burası O'nun bîsükûn olduğu mertebedir.

Allah

Tüm esma ve sıfâtı, yani iyisiyle kötüsüyle her şeyi kendinde topladığı mertebedir. Burada Hak ta vardır, batıl da... Fakat: " Hak geldi, batıl yok oldu " <17-81> hükmü gereğince hak ortaya çıktığı anda batıl yok olur. Bunun anlamı iyi düşünceler ortaya çıktığında kötü düşüncelerin kaybolmasıdır. Bu hususa da ileride geniş bir şekilde yer verilecektir.

Allah mertebesi, O'nun: "Ene" dediği yerdir. Burada da kendinden başka bir şey yoktur. Ancak, bu mertebede kendine kendinden bir ayna yaratmış ve aynadaki görüntüsüne: "Ahmed" adını vermiştir. Yani, Ahad'ken bir mim alıp, Ahmed olmuştur. Daha sonra da kendini nur-u Muhammedî olarak kâinata yansıtmıştır. Nurun yansmasıyla Akl-ı küll olan Âdem'le, onun aynası, yahut nefs-i küll olan Havva'nın meydana çıkması sağlanmıştır.

Bu durumu başka bir ifade ile: "Masdar-ı gayrı mimî iken masdar olmuş ve buradan sudur etmiştir" diye de anlatabiliriz. Bu mertebe ilerde göreceğimiz gibi sükûn makamıdır.

Bu mertebeye: "Ahadiyet-ül Ayn", veya "Taayyün-ü evvel" isimleri de verilir. Uructaki karşılığı ise: "Makam-ı Mahmud" tur ve Zat iken ahad olan Allah'ın, bir mertebe inmekle Ahad ve Vahid diye kendi içinde kendine yansmasıyla, kendine kendinden bir ayna yarattığı mertebedir. Burada ahad ta birdir, vahid te birdir. Ahad zatıdır, yani güneştir. Vahid ise, tek olan o güneşin hüzmelerinin tek çıkış merkezidir. Hüzmelerin her biri, o kaynaktan çıktıktan sonra ayrı bir parmak izine sahip olacaktır ki, bunu ilerde Vahidiyet bahsinde anlatacağız.

Burada mim, Allah'ın kendine kaynak yarattığı masdara işaretler. Allah o masdarı kendine

kaynak yapıp, oradan sudur etmektedir. O masdardan sudur eden ise masdar-ı mimî, yani Peygamber'dir ve buna tasavvuf dilinde: "Nur-u Muhammedî " adı verilir.

Masdar ile masdar-ı mimînin vahdeti Allah, yahut masdar-ı gayrı mimîdir (Kainat ile insanın birleşmesi Allah'tır.)

Mim harfinin ne olduğu daha ilerki bahislerde Hurufat-ı İlâhiye başlığı altında açıklanacaktır.

Allah'ın bu mertebedeki birliği, aynen bir incire benzetilebilir. İncir de birdir, ama içinde binlerce incir ağacı meydana getirebilecek çekirdek bulunan birdir. O çekirdeklerin her biri ileride birer incir ağacı meydana getirecek ve O birin kesretini oluşturacaktır. İşte Kur'an'da geçen " İncir " < 95-1 > budur. Bu incirin yeri ise Ulûhiyet piramidinin zirve noktasıdır.

Allah denilen varlık bir sahiptir. Sahip ise: Sohbet edilen, arkadaş, yani İnsan-ı Kâmil'dir. İnsan-ı Kâmil denen bu insan: Görünmeyen'in tam aynası olan Ahmed'tir. Ancak, burada Allah, Ahmed adını verdiği aynasından ayrı değildir. Bu durumu bir örnek vermeden anlatmak imkânsızdır. Misal olarak güneşi ele alabiliriz.

Güneş, güneş olarak tektir ve ahadtır. Bunun ışını ise vahiddir. Allah'ın " Yegâne kahhar " <40-16> oluşu, isterse ışınını vermeyebilir anlamındadır. Işını olmasa bile, güneş yine varlığını koruyacaktır.

Rab

Her zerrede mürebbilik sıfatıyla meydana çıktığı mertebedir.

Hakk

Bir iken tüm hayallerde kuva (kuvvetler) halinde, esma tahtında (değişik isimlerde) görüldüğü ve hepsini kendinde topladığı: “İnsan-ı kâmil” (Âdem-i Mana) mertebesidir. Bu mertebe kökleri yukarıda, dalları aşağıda olan ve “Tûba ağacı” diye adlandırılan mertebedir. Allah bu mertebede ikinci mim’i de almış ve yarattığı bu mertebede kendine Peygamber demiştir. Başka bir ifade ile masdarken masdar-ı mimî olmuştur. Bu mertebe de, tüm kâinatı kapsadığı için: “Bir kabirden bin bir adlı Mehmet çıkacak” denmiş ve çıkan Mehmet’ler halk mertebesinde görünür hale gelmiştir.

Burası, Ahmed’ken nur-u Muhammedî olarak kâinata yansıttıklarını, tekrar kendinde topladığı mertebedir ve ne demek olduğunu ilerde göreceğimiz hareket makamıdır.

Buraya kadarki mertebelerin tümü manevi mertebelerdir ve gözle görülmez. Çünkü, bu mertebelerde henüz maddesel hiç bir şey yoktur.

Bu mertebenin uructaki karşılığı ilerde göreceğimiz Cem Mertebesidir. Cem mertebesinde maddi, manevi her şeyi kendinde toplayan Allah’tır. Meydana çıktığı anda adı Hakk olur. Meydana çıkış, zuhura delalet eder. Gaip olana Allah, O’nun zuhurunaysa Hakk denir. Onun için Hakk Teâlâ zuhurdadır.

Allah’ın dış âleme akseden nuruna Rahmaniyyet, gayb âlemindeki Hazret-i Peygamber’in

nuruna ise Rahimiyet denir. Bunlar iki güneştir. Bu iki güneşe zahir ulemaları, yaz güneşi ve kış güneşi derler. Bu konuya ilerde Rahimiyet, Rahmaniyyet bahsi işlenirken tekrar dönülecek ve daha geniş bir şekilde anlatılacaktır.

Buralar, bilmeyenler için çok zor anlaşılır yerlerdir, ama bilenler için öyle değildir. Tıpkı derslerin; öğrenciler için zor, fakat öğretmenler için kolay oluşu gibi...

Halk

Görünecek olanların bulunduğu mertebedir, ama o görünecek olanlardan işleyen yine görünmeyecektir. Tıpkı Peygamber'de Hakk'ın görünmeyiş gibi...

Her şey " Biz Allah'tan geldik ve sonunda O'na döneceğiz " <2-156> hükmünce dönüp, dolaşıp aslına kavuşacağı için, halk olarak görünen de yine alâ-meratibihim kendine rücu edecektir (dönecektir). Bu dönüşün nasıl olduğunu ilerde insan bahsinde göreceğiz. Ancak şimdilik şu kadarını söyleyebiliriz ki; Allah verdikçe insan bu mertebeleri kendinde bulmaya başlar ve Hakkıyeti bulduğunda: "Enel Hak" der. Bu söz söylendiğinde görünen halk bile olsa, bu sözü ondan söyleyen, ondaki görünmeyendir.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta; bu mertebe ve buna ait halkıyet âlemindeki yaratılışın Ayan-ı Sabite'de olmasıdır. Dolayısıyla, halk edilenler, henüz mim alarak mahluk haline intikal etmemiştir.

Mertebeleri kısaca anlattıktan sonra bunlara ait âlemleri de anlatmak icabeder. Bunlar sırasıyla; Ahadiyet, Uluhiyet, Rububiyet, Hakkıyet ve Halkıyet âlemleridir. Bunlardan Hakkıyet ve Halkıyet âlemlerinin teferruatını insan bahsine bırakarak, diğerlerini burada anlatacağız.

Birinci kitabın sonu... *Yayın Listemiz* >>> *Sayfa 40...46*

Yayın Listemiz

Aşağıdaki e-Kitap ve programlar sizin için hazırlanmıştır.

www.yorumsuz.net.tc adresinden

Ücretsiz indirebilirsiniz !.

Düşüncenin Yeni Dünyası
yorumsuz

www.yorumsuz.net.tc

- Derin Akıl Derin Yürek
- The Secret -SIR
- Sessiz Sorular Sessiz Cevaplar
- Holografik bakış
- Alt Beyin'in Deşifresi / Bireyin Alt Beyinsel Eğitimi
- Dua ve Zikir -2-
- Fîhi Mâ-Fîh -2-
- Dua ve Zikir -1-
- Fîhi Mâ-Fîh -1-
- Cinlerin Deşifresi
- Gizli Gülşen -2-

- O'ndan İşaretler
- Ölümünden Sonra Yaşam
- Tam 12'den Vuran Sözler
- Düşmanın Kardeşin Değildir
- Yeni Keşifler -3-
- Altın Tavsiyeler -2-
- Altın Tavsiyeler -1-
- Tayy-i Mekân (Mekan Değiştirme)
- Hayat Ağacı (Kundalini)
- Etkili Sözler 5 / Mesnevi Bahçesi
- Metafizik Kaynaklara göre 3. Dünya Savaşı
- İbret
- Beyin Fırtınası -Online Sohbetler
- Enneagram /Materyalist mistisizm akımı
- Benim Adım CENİN -2-
- Benim Adım CENİN -1-
- Meşhurların Rüyaları- Kapıları Aralayan Şifre
- Orta Dünya 'nın İşgali
- Muhyiddin-i Arabi-Risalelerden Alıntılar
- Ortadoğu - Vaat Edilmiş Topraklar

- Kuantum Düşünce İslami Motifler
- Terör Tekeli A.B.D.
- İnsan ve Din -2-
- İnsan ve Din -1-
- Amerika'nın Matruşkası
- Aşk Penceresinden Asr-ı Saadet
- Dünyayı Yöneten gizli Örgütler
- Okunası, Çok Önemli Konular
- Cuma Notları -2-
- Avrupa Birliğine NEDEN HAYIR !
- Kur'anla Kucaklaşmak
- Psikolojik Harekât
- “B” SIRRINA ERMEK
- Gerçeğin Öğretisi/TASAVVUF
- Oruç'un Sırları
- Türkiye ya “Büyük Türkiye” olacak ya da “Yok” Olacak !
- Yeni Keşifler -2-
- İstihbarat
- Bilinç Ötesi Boyut RÜYALAR
- Parapsikoloji ve Parapsikolojik Harp

- Kıyamet Halleri
- CFR ve Yeni Dünya Düzeni
- Yorumsuz Seyir
- Yeni Büyük Oyun / Yeni Soğuk Savaş
- İnternette Tıp Haberleri -1-
- Yeni Keşifler -1-
- Ölüm Terapisi
- Ölmeden evvel Ölmek
- Cemil Meriç Anısına
- Vatikan'ın Gizli yüzü
- İz Bırakanlar
- Sonsuz Boyuta Açılmak – Zikir
- Bilinmeyen Vatikan II
- Cuma Notları I
- Bilinmeyen Vatikan I
- Tapınak Şövalyeleri - Gizli Dünya Devleti
- Günün Yorumu
- Allah'ı Bilmek
- Tsunami Altındaki gerçekler -H. A. A. R. P
- Sorgulayan Beyinlerin Kendine Soruları

- Allah indinde DİN 2. Bölüm
- Avrupa Birliği'nin Türkiye Politikaları
- Allah indinde DİN 1. Bölüm
- Mir'at ül İrfan (İrfan Aynası)
- G. O. P ya da HAÇLILAR MI?
- AVRUPA BİRLİĞİ VE CHRISTENDOME KAVRAMI
- MARDUK ya da KAOS
- [Astroloji-Program] Astro Yükselen
- GİZ'li Gülşen 1
- Depresyon
- Psikospiritüel Kriz
- [Astroloji-Program] Yıldızlar Altında
- Aynadaki Evren
- Din'i Anlamada Reform
- Tao'cu Uygulamanın Temelleri (Kültür Serisi-1)
- En Büyük Sır- İlluminati Şeytani Bilinci
- MARDUK 'Yakın Gelecek ' mi?
- Metafizik Mucizeler ya da Yanılgılar
- Kur'an-ı Kerim Meali (Microsoft Reader formatında)
- Hz. İbrahim'in Mirası Hz. Musa'nın Asa'sı ve KUNDALİNİ

- Dik Bahçene Solayım!
- Uzaylılar
- Düşünen Beyinlere Hiç Okunmamış Yazılar II
- Sonsuzluğu kucaklamış aşkın sembolü Hallac-ı Mansur
- Din, Maneviyat, Psikoloji, Psikiatri
- İbn Arabi ile ilgili araştırma Serüvenim
- Evrenin Sırları
- Etkili Sözler III
- Beynimizi Kim Kullanıyor ?
- Yorumsuz Katalog (Güncellendi)
- Zamansızlık (timelessness)
- Hangi Evreni Algılamaktayız?
- Gönül Uyandırma
- Kıyametin Deşifresi
- Yorumsuz Katalog
- Çağdaş Bakışla Allah
- Taş'taki Güç... Mutluluğunuz için...
- Etkili Sözler II
- Çağdaş Bakışla Cennet, Cehennem
- Rüya Yorumu

- Kader Gerçeęi
- Evrensel Sırlar
- Rüyanın Dışındaki Rüya
- [Astroloji-Program] Canopus
- Düşünen Beyinlere Hiç Okunmamış Yazılar
- Holografik Beyin ve Evren
- Mesajlar I
- Uzaylıların İçyüzü
- Tanrı yok Allah var
- Reenkarnasyon Aldatmacası
- Astroloji-Yeni Millennium'un Popüler Bilimi
- [Astroloji-Program] Planetium
- Modern Bilim ZİKİR'i Keşfetti
- Etkili Sözler I
- Yıldızların Altında
- Çağdaş Bakışla Din
- [Astroloji-Program] PopHR